

РЕШЕНИЕ

№ 18

гр. Разград, 24.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – РАЗГРАД, ВТОРИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Рая П. Йончева

Членове: Валентина П. Димитрова
Атанас Д. Христов

при участието на секретаря Светлана Л. Илиева
като разгледа докладваното от Рая П. Йончева Въззивно гражданско дело № 20203300500225 по описа за 2020 година

за да се произнесе, съобрази следното:

Производство по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

Гр.д. №430/2020 по опис на РРС е образувано по искове, предявени в условия на обективно съединяване от Р. Н. СТ. срещу „НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК***, гр. Русе, ул. Църковна независимост №18, съответно за дължими му се в обезщетение по чл.226КТ 777,00лв. за неправомерно задържане на трудова книжка; за дължимо му се на осн. чл.143 във вр. с чл.150 КТ възнаграждение за извънреден труд в размер 3 102,00лв. и на осн.чл.86 ЗЗД за дължима му се в обезщетение за забава на възнаграждението за извънреден труд мораторна лихва в размер на 919,70лв.

С постановеното по гр.д.№430/2020 Решение №231/5. VIII.2020г., състав на РРС е уважил частично до размера на 37,41лв. предявения на осн. чл.143 във вр. с чл.150 КТ иск и е отхвърлил същия до първоначално предявения му размер от 3 102,00лв. Като неоснователни и недоказани са отхвърлени в цялост исковете, предявени на осн.чл.86 ЗЗД и на осн. чл.226 КТ.

Недоволен от така постановеното решение, ищецът обжалва същото в частта, с която съдът е отхвърлил исковите му претенции.

В с.з., и в депозираните в срок писмени бележки, чрез процесуалния си представител по пълномощие-адв. С.Миткова, въззивникът заявява, че поддържа и доразвива релевираните с жалбата основания и искания за отмяна на решението като неправилно, необосновано и постановено при допуснати съществени нарушения на процесуалните правила и на приложимия материален закон. Моли за отмяната му и за решаване на спора по същество с уважаване на исковете в предявения им размер. Претендира разноси.

В законоустановения и предоставен й по реда на чл.263 ГПК срок, ответната по жалбата страна е депозирала писмен отговор, с подаването на който оспорва основателността на жалбата.

В с.з. и с депозираните в срок писмени бележки, чрез процесуалния си представител по пълномощие-адв. Ж., въззиваемият заявява, че поддържа релевираните с отговора възражения за неоснователност на жалбата. Пледира за потвърждаване на решението като правилно и законосъобразно постановен съдебен акт.

В съответствие с правомощията си по см. на чл.267 ГПК РОС намира, че жалбата отговаря на формалните изисквания на процесуалния закон, подадена е в срок, от надлежно конституирана страна и срещу подлежащ на въззивно обжалване съдебен акт. В този смисъл, същата е допустима.

При служебно дължимата по реда на чл.269 ГПК проверка съдът установи, че решението на първоинстанционния съд е валидно, а в обжалваните си части и допустимо постановен съдебен акт. Постановено е от законен съдебен състав, в рамките на правораздавателната му компетентност и по надлежно предявени в условия на обективно кумулативно съединяване искове за обезщетения, дължими се на осн.чл.226 КТ-за неправомерно задържане на трудова книжка; е на осн. чл.143 във вр. с чл.150 КТ - възнаграждение за извънреден труд и на осн.чл.86 ЗЗД - мораторна лихва за забава на възнаграждението за извънреден труд . Дадената от първоинстанционния съд прана квалификация е съответна да заявената с исковете защита. Заявените искови претенции не попадат в приложното поле, визирано в разпоредбата на чл. 310, ал. 1, т. 1 от ГПК и поради това са разгледани от по общия ред.

Разгледана по същество жалбата е неоснователна.

Както при разглеждане на делото, така и при постановяване на решението, първоинстанционният съд е изпълнил задълженията си по чл. 131 и сл. ГПК и не е нарушил процесуалните правила, гарантиращи правото на участие и защита на страните. Правилно и съответно на търсената с иска защита е разпределил доказателствената тежест и в рамките на дължимото се по см. на чл.140 и сл. ГПК е възложил на всяка от страните, подлежащите на доказване от нея факти. Спорът е напълно изяснен от фактическа страна, с допустими по см. на ГПК доказателства, които поотделно и в съвкупността си сочат на относимост към подлежащите на доказване и правно релевантни за изхода на делото факти. Пред тази инстанция не се е навеждат нови доводи, от които да следва нещо различно от установената пред първоинстанционния съд фактическа обстановка.

Допуснатата от първоинстанционния съд непълнота на доказателствата се явява отстранена с предприетите пред тази инстанция действия по назначаване на допълнителна ССЕ и с ангажиране на доказателства, касаещи верността на оспореното от въззивника съдържание на приложеното като доказателство от въззиваемия извлечение от електронна присъствена ведомост.

По наведените оплаквания за неправилност на решението, съдът намира следното:

На първо място съдът приема, че в първоинстанционното производство фактическата обстановка е установена в пълнота и е правилно възприета от първоинстанционния съд. Ето защо съдът препраща на основание чл. 272 ГПК към мотивите на първоинстанционния съд досежно: факта на установеното между страните трудово правоотношение; прекратяването на ТПО на основание чл.328, ал.1, т.4 във вр.чл.220, ал.1 от КТ считано от 04.11.2019г. съгл. Заповед №74/ 4.11.2019г.;

За да отхвърли предявеният от жалбоподателя иск по чл.226 КТ, от правна страна първоинстанционният съд е приел, че след прекратяване на установеното между него и жалбоподателя трудово правоотношение, въззиваемият е бил изправна страна; че дължимото от него оформяне на трудовата книжка е извършено в технологично необходимия за това срок и че фактическото задържане на книжката не е незаконно, а се дължи на обективизирана от служителя забава в отговор на отправената му покана за получаване на намиращата се при работодателя му тр. книжка.

По този иск, даденото от първоинстанционния съд тълкувание на действащата правна уредба е съответно, както на произтичащото от закона, така и на задължително проведената с ТР № 1/ 02.12.2019 г. по т. д. № 1/2019 г. на ОСГК на ВКС задължителна съдебна практика.

Предвидената в чл.226 КТ отговорност се явява обвързана и съответно диференцирана, според характера на обективизираното от страна на работодателя нарушение. В ал. 1 и ал.2 на цитираната разпоредба, законодателят е разграничил два фактически състава на търсима от работодателя имуществена отговорност, в зависимост от характера на обективизираното от него неизпълнение.

При втората хипотеза, по реда на която жалбоподателят претендира обезщетение за претърпените от него вреди, отговорността на работодателя се следва поради неизпълнение на императивно вмененото му с разпоредбата на чл. 350 КТ задължение за предаване на свързаните с трудовото правоотношение книжа. Ще рече, че нарушението се обективира само в непредаване, а не неиздаването на книжката.

Успешното провеждане на иска по чл.226, ал.2 КТ се предпоставя от кумулативно осъществяване на следните юридически факти: Прекратен трудов договор; Незаконно задържане на книжката от работодателя след датата на прекратяване на трудовия договор; Претърпени от работника или служителя имуществени вреди, които да са доказано настъпили в причинно-следствена връзка с незаконното задържане на трудовата книжка.

В случая, незаконното задържане на тр. книжка и претърпяването на вредите, като съставомерни на вменяваната му по чл.226 КТ отговорност елементи се явяват оспорени от ответника с подадения в срок на чл.131 ГПК отговор.

Съгласно разпоредбата на чл.350, ал.1 КТ, при прекратяване на трудовото правоотношение, независимо от основанията, на което е сторено това, в задължение на работодателя императивно е вменено незабавното предаване на трудовата книжка. Т.е., това задължение на работодателя не е търсимо, а носимо, от което следва, че неизпълнението му в срок води до забава и до настъпване на презумираните по см. на чл.226, ал.2 КТ последици - относно незаконния характер на задържането на книжката и за търпените в срока на задържането

вреди. Аргумент в този смисъл се следва и разпоредбата на чл.6, ал.3 НТКТС. съгласно която работодателят се освобождава от задължението си за незабавно връщане на трудовата книжка, ако при неявяване на работника да я получи, го покани лично с писмо с обратна разписка.

По делото е безспорно установено, че в случая работодателят на жалбоподателя е изпълнил това си задължение, от което следва извод, че се е освободил от отговорността за задържането на книжката. Респ. че задържането е по обективни и независещи от него причини.

По делото е доказано и не се спори между страните, че трудовото правоотношение с ищеца е прекратено на осн. чл.328, ал.1, т.4 във вр.чл.220, ал.1 от КТ. Доказано е и не се спори, че заповедта за уволнението е била връчена на жалбоподателя на 4.XI.2019г. В реквизит и съдържание на връчената му на 4.XI.2019г заповед за уволнение се установява и отправена му от работодателя покана за получаване на трудовата му книжка, която с негово съгласие е била оставена на съхранение при работодателя. Обосновано от така установения факт и съответно на приложимия материален закон първоинстанционният съд е приел, че към дата на прекратяване на трудовото правоотношение, от когато по см. на чл.226 КТ става изискуемо и дължимото от работодателя връщане на тр. книжка, последният е бил в готовност да върне същата на жалбоподателя и е изпълнил вмененото му с чл. 6, ал. 3 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж задължение да съобщи на работника да се яви, за да я получи лично, тъй като по трудов договор местоработата на същия е отдалечена от седалището на работодателя му. По делото не са ангажирани доказателства за дадено от въззивника при действие на тр договор писмено съгласие за предаване на тр. книжка чрез изпращането ѝ по пощата. В случая, с такова искане работодателят е бил сезиран от въззивника последващо на датата на прекратяване на договора и в отговор на вече на отправената му от въззиваемия покана за получаване на книжката.

Предвид изложеното, в този си състав съдът приема, че за периода от датата на прекратяване на трудовия договор - 4.XI.2019г до датата на фактическото ѝ предаване на въззивника, не се доказва незаконно задържане на трудовата книжка от работодателя.

Фактите по делото сочат на това, че въззиваемият е предприел действия по изпращане на документа чрез куриерска фирма на адрес, посочен от въззивника при сключване на тр. договор. При неколккратно посещение на този адрес, същият не е намиран от куриера за получаване на пратката, поради което същата му е била връчена на 4.XII.2019 в офиса на „Еконт“. В обобщение на изложеното до тук сочи, че въззивникът не е съдействал на работодателя си и сам се е поставил в забава по отношение на дължимото му се по чл.226 КТ предаване на тр. книжка. Ако работникът не изпълни задължението си да съдейства на своя работодател като получи трудовата си книжка, то съобразно общите правила /чл. 95 и сл. ЗЗД/, същият изпада в забава, тъй като без неговото съдействие работодателят не би могъл да изпълни задължението си за връщане на документа. Така правилно се явява становището на първоинстанционния съд, че щом жалбоподателят е създал препятствие да му бъде върнат документът, то не му се дължи обезщетение за вреди по чл. 226, ал. 2 КТ.

Не е налице и третата, кумулативно дадена предпоставка за уважаване на този иск. За да бъде претенцията основателна, следва да бъде установено, че от неправомерното задържане на трудовата книжка са настъпили вреди за работника или служителя – напр. било е ограничено конституционното му право на труд, защото без трудовата си книжка не е могъл да постъпи на друга работа или са били ограничени социално-осигурителните му права, тъй като не е могъл да получава обезщетение за безработица или поради неоформената и непременната му трудова книжка не е могъл да получава пенсия за твърдения период от време (съобразно мотивите на Тълкувателно решение № 1/ 02.12.2019 г. по т. д. № 1/2019 г. на ОСГК на ВКС).

Т.е., основание за отхвърлянето на иска е и недоказаното от страна на ищеца наличие на вреди, претърпени реално в резултат от незаконното задържане на трудовата му книжка. Фактическият състав на дължимото по чл.226, ал.2 КТ обезщетение предпоставя наличие на реално претърпени вреди (Р 288/90 III г. о. на ВКС), както и причинна връзка между увреждането и незаконното задържане - факти, които са в доказателствената тежест на ищеца. По делото не са ангажирани и представени никакви доказателства, че задържането на трудовата книжка е възпрепятствало ищеца да сключи нов трудов договор, респ. да получава обезщетение като безработен. Законът презумира само размера на вредите, но тяхното настъпване - невъзможността да бъде сключен трудов договор с конкретен работодател, защото трудовата книжка е у предишния и пр., е в доказателствена тежест на ищеца.

Поради изложеното крайният извод на първоинстанционния съд за неоснователност на предявения на осн.чл.226 КТ иск следва да бъде споделен. В тази си част, като обосновано от фактите и съответно на приложимия материален закон решението следва да бъде потвърдено.

Правилно, обосновано и законосъобразно е решението на РРС и в останалите си обжалвани части. За да отхвърли иска за дължимо на работника заплащане на извънреден труд, респ. на следващата се в обезщетение за забавата му мораторна лихва РРС е приел, че с оглед разпределената му в процеса му доказателствена тежест, ищецът не доказва в условия на пълно и главно доказване този си иск по основание и в пълния му размер.

Разпоредбата на чл. 143, ал. 1 КТ урежда легална дефиниция на понятието "извънреден труд" – това е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без противопоставянето на работодателя или на съответния ръководител от работника или служителя извън редовното му работно време, установено по

трудовете правоотношение. При полагането на извънреден труд съгласно чл. 150 КТ, във вр. с чл. 262 КТ работодателят дължи заплащане на възнаграждение в увеличен размер – според уговореното между страните, но не по-ниско от минималните установени в закона размери.

Извънредният труд по правило е забранен, като за законодателя е ирелевантно дали такъв се полага по изрично разпореждане на работодателя, или поради мълчаливото му допускане. Полагането на извънреден труд се допуска по изключение и то само в случаите, визирани в разпоредбата на чл.144 КТ. По аргумент на цитираната разпоредба, тези, налагащи полагането на извънреден труд случаи са свързани или с определени характеристики на трудовете задължения и тяхната неотложност, или с предвидените по договора условия на труд.

От доказателствата по делото се следва за безспорно установено, че по своята характеристика, осъществяваната от въззивника трудова дейност не попада в нито една от визираните в чл.144 КТ хипотези.

На следващо място: За да възникне парично вземане за извънреден труд, е необходимо да са се осъществили следните материални предпоставки (юридически факти) – 1. работодателят да е възложил изпълнение на трудовете задължение на работника или служителя извън уговореното работно време или той мълчаливо да е допуснал полагането на труд извън установено по трудовото правоотношение работно време и 2. работникът и служителят ефективно да е претирал своята работна сила съгласно нарежданията на работодателя извън установеното в трудовия договор работно време. Задължението на работодателя да заплати трудово възнаграждение при полагане на извънреден труд представлява насрещната престация за извършената от работника или служителя работа по трудово правоотношение. За да възникне задължението на работника или служителя да полага извънреден труд, разпореждането за възлагането му трябва да достигне до знанието на работника. Уведомяването му за необходимостта и времето на полагане на извънредния труд става чрез съобщение по смисъла на чл. 15, ал. 1, изр. 2 НРВПО.

Работното време е онзи отрязък през време, в което наетият по трудово или служебно правоотношение работник или служител, следва да прекара на работното място и да извърши всички онези действия, за които е нает, и които водят до заплащане на труда му. Във всеки трудов договор един от най-важните елементи е посочването на работно време и режим на работа – едносменен, двусменен, сумирано изчисляване на работното време и т.н. Документалното регламентиране на работното време, начина на полагане на труд, отсъствия и присъствия трябва да е налично във всяка една фирма. В случая, документално отчитането и доказването на работното време е извършвано от въззиваемия и чрез така наречената отчетна форма 76, която отчита явяването / неявяването на работа на работника или служителя. Въпреки, че тя е незадължителен елемент, то тя е препоръчително да я има и да се съставя в края на месеца. Тъй като в нея се отразяват присъствията и отсъствията на работника – дните прекарани на работа, дните в платен и/или неплатен отпуск, дните болнични, тази форма е приета като инструмент, който улеснява изготвянето на ведомостите за заплати.

Не е спорно по делото, а и от процесния трудов договор се установява, че уговореното между страните работно време е редовно нормирано 8 часа при петдневна работна седмица.

В трудовото законодателство се приема, че дори и да не е издаден нарочен акт от работодателя, го последният дължи заплащане на положения извън установеното работно време труд, в случай че служителят е изпълнявал своите трудови функции в негов интерес и без неговото противопоставяне. Въззивникът, в чиято тежест е доказването на положения от него извънреден труд, не ангажира доказателства за адресирано, респ. достигнало до него разпореждане на работодателя за полагането на такъв труд, съгл. чл.143 КТ.

Спорът относно отработените часове и характерът им на извънреден труд се поражда между страните по повод различието на данните в представените от тях присъствени форми.

Тук и в отговор на въведеното с жалбата възражение за незаконосъобразност на първоинстанционното решение поради произнасяне на РРС по основателността на инцидентно предявения иск за установяване неистинността на депозираните от въззиваемия присъствени форми, следва да се посочи следното: изводимо от петитума на инцидентно предявения от ищеца иск е видно, че се оспорва верността на съдържанието на документа, а не неговата истинност и автентичност. Както за всеки иск, така и за инцидентно предявения такъв по реда и в срока на чл.193 и сл. ГПК, наличието на правен интерес е абсолютна положителна процесуална предпоставка за допустимостта му, която следва да е налице за ищеца към момента на предявяване на иска. При липсата на правен интерес искът – съответно – съдебното производство са недопустими.

Както е разяснено в мотивите на Тълкувателно решение № 5 от 14.11.2012 г. по тълк. д. № 5/2012 г., ОСГТК на ВКС в гражданскопроцесуалното право понятието истински документ включва автентичен и верен, съответно неистински - неавтентичен или неверен документ. Критерий за автентичността на документа е авторството. Неавтентичният документ материализира изявление, което не е било направено от лицето, посочено като издател. Критерий за верността на документа е съответствието между документа и удостовереното с него, и стои само пред свидетелстващите документи. Неверен е свидетелстващ документ, който не отговаря на удостовереното с него фактическо положение.

Представеният с отговора на исковата молба документ не се ползва с обвързваща материална доказателствена сила, а следва да се преценява съобразно останалите събрани доказателства в процеса. В случая е налице твърдение за невярност на частен свидетелстващ документ. В правната теория – ПК, ПП и АСП по ГПК – ИК "Труд и право" - 2017 г. стр. 338 и сл., и в съдебна практика Решение № 173 от 27.07.2010 г. на ВКС по гр. д. № 5166/2008 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Албена Бонева и др., се приема, че оспорването на истинността на документите по чл. 193 от ГПК по отношение на тяхната вярност /съотношението на документа и удостовереното с него/ – респ. по чл. 124, ал. 1, изр. 1 от ГПК, може да има за предмет оспорване на верността единствено на официалните свидетелстващи документи, на които законът придава доказателствена сила съгласно чл. 179, ал. 1 от ГПК /обвързваща съда да приеме, че удостоверените от длъжностното лице факти са се осъществили именно така, както е посочено в документа/, но не и на частните документи, чиято доказателствена сила съгласно чл. 180 от ГПК е само формална. Отделно от това правната теория приема още, че когато обективизираното в подписан частен документ изявление действително принадлежи на подписалото го лице, но изявлението не е вярно, защото не съответства на обективната действителност, такъв документ не е неистински по смисъла на чл. 193 от ГПК – респ. по смисъла на чл. 124, ал. 4, изр. първо от ГПК, а е налице документ с невярно съдържание по смисъла на чл. 164, ал. 1, т. 6 от ГПК. Точно защото документът с невярно съдържание не е неистински документ, при решаване на правния спор във връзка с който е представен документа, съдът не го изключва от доказателства по делото, а го обсъжда и преценява с оглед на всички данни и доказателства.

По идентично изложени съображения, правилно и в съответствие с процесуалния и материалния закон първоинстанционният съд е мотивирал при участие на страните отказа си да открие производство по оспорване на документа, не е изключил същия от док. материал и е ценил достоверността на отразените в него факти при отчетена относимост на същите с, водените при работодателя ведомости за заплати. Като в този връзка е кредитирал заключението на назначената по делото СИЕ и приложените като писмени доказателства фишове за изплатени, и получени от въззивника възнаграждения. При отчетена относимост на отразените в съдържание на присъствената форма трудовни с отработените такива според водената при въззиваемия ведомост на заплати, обосновано и правилно първоинстанционният съд е приел, че до отхвърления му размер предявеният на осн. чл.143 във вр. с чл.150КТ иск е недоказан по основание и размер. Събраните пред тази инстанция доказателства не дават основание на съда да приеме за установено нещо различно от фактически и правно установеното в хода на първоинстанционното производство.

Предвид неоснователността на главния иск, правилно като недоказан е отхвърлен и акцесорният такъв по ч.86 ЗЗД- за дължима в обезщетение за забава мораторна лихва.

потвърдено, при споделяне на мотивите на първоинстанционния съд, към които съдът препраща на основание чл. 272 ГПК.

Предвид постановения резултат, на въззиваемия-ищец следва да се присъдят разноски за въззивното производство в размер на 900 лв за заплатено адв.възнаграждение.

Водим от горното и в хипотеза на чл.272 ГПК, Съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА като правилно, обосновано и законосъобразно Решение №231/5. VIII.2020г. по гр.д. №430/2020 по описа на РРС В ЧАСТТА, с която като неоснователни и недоказани са отхвърлени исквете, предявени от Р. Н. СТ. срещу „НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК***, гр.Русе, ул. Църковна независимост №18 на осн. чл.226КТ в размер на 777,00лв.; на осн. чл.143 във вр. с чл.150 КТ в размер 3 102,00лв. и на осн.чл.86 ЗЗД за дължима му се в обезщетение за забава на възнаграждението за извънреден труд мораторна лихва в размер на 919,70лв.

В останалата си част като необжалвано решението на РРС е влязло в сила;

На осн чл. 78 ГПК осъжда Р. Н. СТ. да заплати на „НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК***разноски в размер на 900,00лв.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____